

УДК 657.3

Зоря О.П.

канд. соц. наук, доцент НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ УКРАЇНИ

Бухгалтерський облік в банках – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Встановлює основні вимоги щодо організації бухгалтерського обліку в банках України «Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України», яке розроблене відповідно до Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та основних принципів міжнародних стандартів фінансової звітності.

Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться банком. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік та фінансова звітність банку ґрунтуються на принципах, визначених у Концептуальній основі міжнародних стандартів фінансової звітності.

Керівник банку відповідно до законодавства України несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх операцій банку в первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів бухгалтерського обліку і звітності протягом установленого строку, але не менше трьох років.

Банк забезпечує ведення синтетичного обліку за допомогою рахунків II, III, IV порядків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року за № 89 (зі змінами).

Детальна інформація про кожного контрагента та кожну операцію фіксується на рівні аналітичного обліку на аналітичних рахунках. Аналітичні рахунки повинні містити обов'язкові параметри, визначені нормативно-правовими актами Національного банку України. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожними відповідним рахункам синтетичного обліку.

Порядок відкриття та закриття рахунків регламентується нормативно-правовими актами Національного банку України. Банк самостійно визначає порядок відкриття та закриття внутрішньобанківських рахунків.

Банк самостійно визначає власну систему аналітичного обліку та відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України створює внутрішній план аналітичних рахунків (сукупність усіх аналітичних рахунків банку). Внутрішній план аналітичних рахунків має передбачати опис характеристики кожного рахунку або групи рахунків, порядок їх відкриття та закриття.

Усі рахунки, що відкриваються клієнтам, а також рахунки за внутрішніми операціями банку реєструються в книзі відкритих рахунків, яка ведеться в розрізі балансових рахунків четвертого порядку та включає такі позиції щодо рахунку:

- номер балансового рахунку;
- номер клієнтського/внутрішньобанківського рахунку;
- код контрагента; найменування контрагента;
- дата відкриття рахунку;
- дата закриття рахунку.

Банк зобов'язаний вести та зберігати книги реєстрації відкритих рахунків у паперовій або електронній формі. Банк зобов'язаний забезпечити можливість перевірки цілісності інформації в книзі реєстрації відкритих рахунків у разі ведення такої книги в електронній формі. Банк на вимогу органів банківського регулювання та нагляду зобов'язаний роздруковувати копії книг реєстрації відкритих рахунків у паперовій формі.

Головний бухгалтер банку контролює правильність ведення книги відкритих рахунків. Головний бухгалтер банку може надавати право ведення книги відкритих рахунків відповідним підрозділам банку. Банк може вести книги відкритих рахунків у розрізі окремих балансових рахунків або структурних підрозділів служби бухгалтерського обліку. Кожна підсистема з реєстрації відкритих рахунків та обліку окремих операцій (наприклад, цінні папери, кредити, депозити, основні засоби) повинна працювати так, щоб уся інформація за рахунками цих підсистем уключалася до загальних даних банку.

Банк зобов'язаний складати фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку. Порядок, періодичність складання, подання та оприлюднення фінансової звітності визначається окремим нормативно-правовим актом Національного банку України. Складанню річного звіту має передувати обов'язкова інвентаризація активів, зобов'язань, резервів, уключаючи і обліковане на позабалансових рахунках, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.04.2023).
2. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України : Постанова Правління НБУ № 75 від 04 лип. 2018 р. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go> (дата звернення 04.04.2023).
3. Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку : Постанова Правління Національного банку України від 11 вер. 2017 р. № 89. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17> (дата звернення 04.04.2023).